

## การส่งเสริมการใช้คู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กชกร วรณศรี

นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตร วท.บ. สิ่งแวดล้อมศึกษา

ประยูร วงศ์จันทร์

อาจารย์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของคู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ก่อนและหลังการส่งเสริม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มเจาะจงร่วมการส่งเสริม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยคู่มือ แผ่นพับ แบบทดสอบความรู้ แบบวัดทัศนคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าดัชนีประสิทธิผล ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired t-test

ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของคู่มือ มีค่าเท่ากับ 83.00/87.16 และมีดัชนีประสิทธิผล (E.I) เท่ากับ 0.6992 หมายความว่า นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความก้าวหน้าในการมีความรู้ร้อยละ 69.92 สำหรับความรู้และทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ ก่อนการส่งเสริมนิสิตมีความรู้โดยรวมอยู่ในระดับ (  $\bar{X}$  = 11.46) และหลังการส่งเสริมนิสิตมีความรู้ในระดับดีมาก (  $\bar{X}$  = 17.43) ทัศนคติก่อนการส่งเสริมนิสิตมีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย (  $\bar{X}$  = 2.69) และหลังการส่งเสริมนิสิตมีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย (  $\bar{X}$  = 2.85) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการส่งเสริม พบว่า นิสิตมีความรู้หลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีผลทำให้ความรู้และทัศนคติของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาเพิ่มขึ้น

**คำสำคัญ :** การส่งเสริม การปลูก กล้วยน้ำว้า ประสิทธิภาพ ค่าดัชนีประสิทธิผล ความรู้ ทัศนคติ

### Abstract

The purposes of this research were to study the efficiency guidebook of planting cultivated banana to usage and conservation, to study the effectiveness index guidebook of planting cultivated banana to usage and conservation, to study and compare knowledge and opinion to planting cultivated banana to usage and conservation for students of environmental education, Mahasarakam university before and after the promotion. The sample group for this research was 30 students of environmental education , faculty of environmental and resource studies, MahaSararakam University, being selected by volunteery sampling. The instruments used in this research were guidebook, brochure, knowledge questionnaire and opinion measures. The statistics used to data analysis were effectiveness index (E.I), frequency, percentage, mean, standard deviation and statistical comparison of paired t-test.

The result showed that the efficiency of guidebook at 83.00/87.16, E.I = 0.6992. Found that the students had progressively knowledge mean at 69.92, before the promotion, the students' knowledge was at good level ( $\bar{x}$  = 11.46), after the promotion, the students' knowledge was at very good level ( $\bar{x}$  = 17.43), before the promotion, the students' opinion was at agree level ( $\bar{x}$  = 2.69) after the promotion, the students' opinion was at agree level ( $\bar{x}$  = 2.85). When compared an average score before and after the promotion, the result showed that after the promotion, the students had knowledge more than before the promotion was statistically significant at .05. It showed that the promotion of using guidebook of planting cultivated banana to usage and conservation for undergraduate students environmental education programs, Mahasarakham university resulted knowledge and opinion of the undergraduate students increased.

**Keyword :** promotion, planting, cultivated banana, efficiency, effectiveness index, knowledge, opinion

## บทนำ

กล้วยน้ำว้าเป็นพืชที่ปลูกง่ายโตเร็ว ทนต่อสภาพอากาศ มีคุณสมบัติหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ยารักษาโรค ทั้งเป็นพืชที่บำรุงดินทำให้ดินมีคุณภาพดีและเป็นผลไม้ไทย มีมาแต่โบราณเป็นภูมิปัญญาไทย และเป็นผลไม้พื้นเมืองของไทยสามารถนำเอาทุกส่วนของกล้วยน้ำว้ามาทำประโยชน์ใช้สอย ได้ ไม่ว่าจะเป็นใบ ดอก ก้านใบ ลำต้น ผลและเป็นกล้วยที่นิยมปลูก เนื่องจากกล้วยน้ำว้าคงความสดอยู่ได้หลายวัน และมีคุณค่าทางอาหารมากมาย สามารถนำมาแปรรูปเป็นได้ทั้งกล้วยปิ้ง กล้วยเชื่อม กล้วยบวชชี และยังสร้างอาชีพและรายได้ให้กับคนในครอบครัวได้อีกด้วย และกล้วยน้ำว้าสามารถใช้เป็นยารักษาโรค ได้ เช่น ความดันโลหิตสูง คนที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงควรกินกล้วยสุกเป็นประจำ เพราะกล้วยมีส่วนรักษาโรคนี้ได้ดี ตามสรรพคุณยาไทยกล่าวว่ารากของกล้วยดิบมีรสเย็นใช้แก้ร้อนในได้ดี

ปัจจุบันจังหวัดที่ปลูกกล้วยน้ำว้าที่พบมากที่สุดในประเทศไทย ได้แก่ เลย นครพนม หนองคาย ชุมพร ระนอง และนครราชสีมา และในขณะเดียวกัน ปัจจุบันพื้นที่ที่ปลูกกล้วยน้ำว้าลด

น้อยลงมาก เนื่องจากในช่วงปี 2550 ได้มีการระบาดของโรคตายพรายที่เกิดขึ้นกับกล้วย คือ โรคที่เกิดจากเชื้อราซึ่งเข้าไปอยู่ในท่อน้ำอาหารของเหง้า และโคน ลำต้น ทำให้ท่อน้ำอาหารเกิดอุดตันและเน่า โรคนี้จะแพร่ระบาดได้กับกล้วยที่ปลูกในดินเหนียว การระบายน้ำไม่ดีและระบาดติดกับหน่อพันธุ์ที่นำไปปลูก จึงทำให้เกษตรกรเปลี่ยนจากการปลูกกล้วยน้ำว้าไปปลูกพืชทางเศรษฐกิจแทน เช่น ตะไคร้ พริกไทย ลำไย มะม่วง น้ำมันปาล์ม นอกจากนี้ อุทยานธรรมชาติวิทยาตามแนวพระราชดำริ ได้เริ่มส่งเสริมให้เกษตรกรในโครงการทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยการนำเอาระบบ “วนเกษตร” ซึ่งเป็นการเกษตรเชิงอนุรักษ์ให้คนสามารถ อยู่กับป่าได้อย่างลงตัวมาใช้ในการดำเนินโครงการด้วยเหตุนี้จึงเลือกใช้กล้วย มาเป็นแบบในการส่งเสริม (สมภพ เพ็ชรเกลี้ยง, 2555 : เว็บไซต์)

สาเหตุสำคัญที่ทำให้การปลูกกล้วยน้ำว้าลดน้อยลง เนื่องจากมีการส่งเสริมให้ปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ ดังนั้นจึงส่งเสริมเกษตรกรให้หันกลับมาปลูกกล้วยน้ำว้าอีกครั้ง หลังจากพื้นที่ปลูกลดลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้าจากสถิติข้อมูลในปี 2555 มีพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้า

41,152 ไร่ แต่จากการสำรวจล่าสุดปี 2557 พื้นที่ปลูกกล้วยก็ยิ่งลดลงเป็นจำนวนมาก ส่วนนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาปลูกยางพาราหรือผลไม้ชนิดอื่นแทน และไม่ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการปลูกกล้วยน้ำว้า หลักสำคัญที่เกษตรกรส่วนใหญ่หันมาปลูกยางพาราและผลไม้ชนิดอื่นๆ แทนพืชเดิมนั้น เป็นเพราะปัจจัยทางด้านราคาสูง และการเพาะปลูกนั้นไม่ยุ่งยากเกินไป “ในอดีตเกษตรกรนิยมปลูกกล้วยน้ำว้าเป็นพืชหลักและพืชแซม ปัจจุบันพบว่าได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ รวมถึงไม่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตรกล้วยคุณภาพดีจากราชการ อาศัยเพียงประสบการณ์และองค์ความรู้เดิม ของตนเอง”(ปัญหาที่ทำให้การปลูกกล้วยน้ำว้ามีจำนวนลดน้อยลง, 2557 : เว็บไซต์)

บ้านโคกหินลาด ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นชุมชนที่ไม่ค่อยนิยมปลูกกล้วยน้ำว้า ผู้ศึกษาได้เกิดแนวความคิดการส่งเสริมการใช้คู่มือการเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยการสร้างความเข้าใจให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการปลูกกล้วยน้ำว้า รวมถึงการส่งเสริมให้นิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีส่วนร่วมในการปลูกกล้วยน้ำว้าในพื้นที่สาธารณะประโยชน์เพิ่มมากขึ้น เพื่อทดแทนพื้นที่ที่ถูกปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมให้มีการปลูกกล้วยน้ำว้าในมูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษา ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ของการปลูกกล้วยน้ำว้าที่นอกจากจะช่วยเรื่องการ

ส่งเสริมรายได้แล้ว ยังเป็นพืชที่ช่วยในการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ เนื่องจากเป็นพืชที่สามารถเก็บรักษาความชื้นไว้ในดินได้เป็นอย่างดี และสามารถลดการชะล้างของหน้าดิน จึงช่วยอนุรักษ์ดินได้มาก อีกทั้งลำต้น ใบ และเปลือกกล้วยสามารถนำมาหมักเป็นปุ๋ยได้ และยังเป็นพืช ที่มีอายุยาวนานกว่าพืชไร่ทั่วไป และประโยชน์อีกหนึ่งอย่างที่จะได้จากการปลูกกล้วย คือ การปลูกผักบนต้นกล้วย เป็นการเลือกใช้วัสดุจากทางธรรมชาติ ในการปลูกพืชเป็นภูมิปัญญาที่มีมาตั้งแต่โบราณ แต่อาจคิดค้นและปรับปรุงรูปแบบเพื่อให้ทันสมัยและมีประโยชน์กับการปลูกพืชเป็นวิธีการหนึ่ง ที่เกษตรกรมีการปรับใช้เพื่อให้สามารถปลูกผักในบริเวณใกล้ๆ โดยปกติแล้วเกษตรกรจะตัดต้นกล้วยทิ้งทุกครั้งที่ตัดเครือกล้วยที่แก่แล้วออกไม่ได้นำต้นกล้วยไปใช้ประโยชน์ ข้อดีของการปลูกผักบนต้นกล้วย คือ ผักที่ได้ จะมีรสชาติหวานและกรอบ ทั้งนี้เป็นเพราะต้นกล้วยมีธาตุโพแทสเซียมสูงนั่นเอง ผักที่ปลูกควรเป็นผักกินใบที่ไม่ต้องการแสงแดดที่แรงมากนัก เช่น ผักกาดขาว เพราะใบของกล้วยจะช่วยพรางแสงแดดได้บางส่วน และลดการสูญเสียประโยชน์ เพิ่มคุณค่าให้กับต้นกล้วย ประหยัดน้ำในการรดผัก เพราะผักจะดูดน้ำจากต้นกล้วย เป็นการใช้ต้นกล้วยให้เกิดประโยชน์และได้ผักที่ปลอดสารพิษและสามารถนำไปบริโภคภายในครัวเรือนหรือนำไปขายเพื่อสร้างเสริมรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ต่อไป (ประโยชน์ของกล้วย, 2557 : เว็บไซต์)

### วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับ

นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของคู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ และทัศนคติ ต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามก่อนและหลังการส่งเสริม

### สมมติฐานการวิจัย

1. การปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 80/80

2. หลังการส่งเสริมนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ มากกว่าก่อนการส่งเสริม

3. หลังการส่งเสริมนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ มากกว่าก่อนการส่งเสริม

### ความสำคัญของการวิจัย

การส่งเสริมการใช้คู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ โดยการจัดกิจกรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยน้ำว้า จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผลของคู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ และสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน

สามารถนำไปเผยแพร่หรือ ให้ความรู้ได้ต่อไป และจากการจัดกิจกรรมจะทำให้ให้นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมมีความรู้และทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ ดีขึ้นสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

### วิธีการดำเนินการวิจัย

พื้นที่ที่ใช้ในการทำวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการใช้คู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือ มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษา ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยคือ เดือนพฤศจิกายน 2557 – เดือนมกราคม 2558

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการส่งเสริม คือ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 288 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการส่งเสริม คือ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบสุ่มเจาะจงในการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

### รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยการส่งเสริมการใช้คู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครั้งนี้เป็น การวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงทดลอง

การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) เพื่อทดลองการส่งเสริมการใช้คู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) เปรียบเทียบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการส่งเสริม (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 109)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

#### เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้

1. คู่มือ เรื่อง การปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. แผ่นพับ เรื่อง การปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

#### เครื่องมือในการวัดและประเมินผล

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. แบบวัดทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับ

ปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

### วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาคู่มือในการทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการส่งเสริม เพื่อให้เนื้อหาสาระในการส่งเสริม มีแบบแผนชัดเจนและสอดคล้องกับการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และได้ข้อมูลมาเบื้องต้น นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

3. สร้างคู่มือการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาในคู่มือการส่งเสริมประกอบไปด้วย

กิจกรรมที่ 1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของกล้วยน้ำว้า

กิจกรรมที่ 2 มหัศจรรย์กล้วยน้ำว้าผลไม้ไทย

กิจกรรมที่ 3 ขั้นตอนการปลูกกล้วยน้ำว้า

กิจกรรมที่ 4 การดูแลรักษากล้วยน้ำว้า

4. สร้างแผ่นพับ เรื่อง การส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์

สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา  
สิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5. ปรับปรุงคู่มือและแผนปฏิบัติการจัด  
กิจกรรมส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้  
สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี  
สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัย  
มหาสารคาม ให้มีความสมบูรณ์หลังจากได้รับ  
คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ความสอดคล้อง  
ความเหมาะสม ความถูกต้อง ครบถ้วน และ  
ครอบคลุมตามหลักการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

## ระยะที่ 2 การออกแบบและการถ่ายทอด สิ่งแวดล้อมศึกษา

1. รูปแบบการส่งเสริม เนื้อหาการส่งเสริม  
การปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์  
สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม  
ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วย  
บรรยาย ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยน้ำว้า  
เพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์

### 2. ขั้นตอนดำเนินการส่งเสริม

2.1 ขั้นนำสู่กิจกรรมเป็นการเตรียม  
ความพร้อมของผู้เข้ารับฟังการส่งเสริม หรือเป็น  
การสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริม  
เพื่อสร้างความคุ้นเคยและลดความตึงเครียด  
ทางด้านร่างกาย และจิตใจของผู้เข้ารับการส่งเสริม

### 2.2 กิจกรรมในการส่งเสริม

1) การบรรยายเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เข้าร่วม  
กิจกรรมการส่งเสริมทราบถึงการส่งเสริมการปลูก  
กล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับ  
นิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา  
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีคู่มือและแผน  
ปฏิบัติการประกอบบรรยาย

2) หลังการบรรยายผู้วิจัยได้พาผู้เข้าร่วม  
กิจกรรมการส่งเสริมร่วมกันปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อ

การใช้สอยและการอนุรักษ์และหลังการปลูกกล้วย  
น้ำว้าทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริม มีทัศนคติ  
ที่ดีขึ้น

### 3. การวัดผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริม

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งจะ  
เป็นขั้นตอนจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ในตอน  
แรก โดยในการส่งเสริมครั้งนี้วัดผลการประเมิน 2  
ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยน้ำว้า  
เพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับ  
ปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา  
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และด้านทัศนคติต่อการ  
ปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์  
สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา  
สิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับ  
ระหว่างท้ายหน่วยกิจกรรม

## ผลการวิจัย

1. คู่มือการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูก  
กล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับ  
นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา  
แต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ  
83.00/87.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ตาม  
ที่ตั้งไว้

2. ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของคู่มือ  
การส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและ  
การอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี  
สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัย  
มหาสารคาม มีดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ  
0.6992 นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม  
ศึกษา โดยใช้คู่มือการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้า  
เพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ มีความก้าวหน้าใน  
การมีความรู้ร้อยละ 69.92

3. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้  
และทัศนคติ ต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอย



และการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1) ผลจากการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ก่อนการส่งเสริมนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.46 คิดเป็นร้อยละ 55.66 ส่วนหลังส่งเสริมนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.43 คิดเป็นร้อยละ 87.16 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ก่อนและหลังการส่งเสริม นิสิตมีความรู้หลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p$  ความรู้ = .000) แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีผลทำให้นิสิตมีความรู้เพิ่มมากขึ้นมากกว่าก่อนการส่งเสริม และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายหน่วยกิจกรรม พบว่า ก่อนและหลังการส่งเสริมหน่วยกิจกรรม ที่นิสิตมีความรู้มากที่สุด คือ หน่วยกิจกรรมที่ 1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของกล้วยน้ำว้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และ 4.40 รองลงมา คือ หน่วยกิจกรรมที่ 2 มหัศจรรย์กล้วยน้ำว้าผลไม้ไทย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 และ 4.40 ส่วนหน่วยกิจกรรมที่นิสิตมีความรู้น้อยที่สุด คือ หน่วยกิจกรรมที่ 4 ดูแลกล้วยง่ายนิดเดียว มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 และ 4.10

2) ผลการศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์

สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ ก่อนการส่งเสริม นิสิต โดยรวม เท่ากับ 2.69 คิดเป็นร้อยละ 89.66 และหลังการส่งเสริมนิสิต มีคะแนนเฉลี่ย โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 คิดเป็นร้อยละ 95.00 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังส่งเสริม นิสิต มีทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p$  = .000) แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีผลทำให้นิสิตมีทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการส่งเสริมและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ก่อนการส่งเสริมข้อที่นิสิตเห็นด้วยมากที่สุด คือ ข้อที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 รองลงมา คือ ข้อที่ 6 ข้อที่ 7 และ 20 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 ส่วนข้อที่นิสิตเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 14 และข้อที่ 17 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 ส่วนหลังการส่งเสริมข้อที่นิสิตเห็นด้วยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 และข้อ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 รองลงมา คือ ข้อที่ 3 ข้อที่ 7 และข้อที่ 9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 ส่วนข้อที่นิสิตเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 14 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.66

### อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยใช้แบบทดสอบความรู้ และแบบวัดทัศนคติเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้

ศึกษา ผู้วิจัยขออภิปรายผลการศึกษาตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คู่มือการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.00/87.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า คู่มือการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ ผ่านการพัฒนาแบบอย่างเป็นระบบโดยมีขั้นตอนดำเนินการ คือ การพัฒนาเนื้อหาสาระคู่มือการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยผ่านกระบวนการปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญรินทร์ คุ้มเคียม (2556 : เว็บไซท์) ได้ศึกษาการวิจัยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความรู้เรื่องข้อมูลสารสนเทศและกระบวนการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีประสิทธิภาพ 87.93/83.79 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ เป็นไปตามแนวคิดของ ชูศรี สันทประชากร (2531 : 156-161) กล่าวว่าแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อที่จะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน การสอนควรวางจุดมุ่งหมายในการสอนไว้อย่างชัดเจน ควรจัดบรรยากาศให้เด็กสนใจสนุกสนานเพลิดเพลิน ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สลักจิต คำใส (2545 : เว็บไซท์) ได้ศึกษาการพัฒนาพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้วยวิธีการสอนแบบอุปนัย ผลการศึกษาระบุว่าบทเรียนเรื่องการจัดการกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า หลังการใช้วิธีการสอนแบบอุปนัยนักศึกษาสามารถหาความสัมพันธ์ของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นสรุปเป็นภาพรวมและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาได้ นักศึกษามีทักษะการทำงานเป็นทีมมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนและมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านประสิทธิภาพของกระบวนการสอน พบว่า อยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของคู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า คู่มือการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีดัชนีประสิทธิผล (E.I) ของการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.6992 หมายความว่า นิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 69.92 แสดงให้เห็นว่า คู่มือการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความเหมาะสมทำให้นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความรู้และความสนใจในการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและ



การอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญรินทร์ คุ้มเคี่ยม (2556 : เว็บไซต์) ได้ศึกษาการวิจัยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความรู้เรื่องข้อมูล สารสนเทศและกระบวนการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ผลจากการหาดัชนีประสิทธิผลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความรู้ เรื่องข้อมูลสารสนเทศและกระบวนการการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.7218 ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 72.18 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ก่อนและหลังการส่งเสริม

1) ผลศึกษาและเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ก่อนการส่งเสริม พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังนิสิตมีความรู้หลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p = .000$ ) แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีผลทำให้นิสิตมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการส่งเสริม เป็นไปตามแนวคิด ของ ไพศาล หวังพานิช (2526 : 96) กล่าวว่า เมื่อบุคคลได้รับการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ จากการเรียนรู้ การฝึกฝน การส่งเสริม และที่เคยพบเห็น มาผ่านประสาทสัมผัสต่างๆ จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราวอัน

จะเป็นประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งจะสะสมและถ่ายทอดสืบทอดกันไปจนกลายเป็นความรู้ จากการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ ด้วยวิธีการบรรยาย การสาธิตให้ผู้เข้ารับการส่งเสริมลงมือปฏิบัติ เป็นรูปแบบที่จะทำให้ผู้เข้ารับการส่งเสริมสนใจในการส่งเสริมเป็นพิเศษสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยออกมาในด้านที่ดีหรือเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิการ์ณ นิมาลา และคณะ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการส่งเสริมการปลูกพืชดินโดยใช้พืชตระกูลถั่วเพื่อลดปัญหาดินเสื่อมสภาพสำหรับชุมชนบ้านหนองโพด ตำบลเวียงนาง อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ก่อนการส่งเสริมการปลูกพืชคลุมดินโดยใช้พืชตระกูลถั่วเพื่อลดปัญหาดินเสื่อมสภาพอยู่ในระดับความรู้ปานกลางและหลังการส่งเสริมอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพจิตร ไชยงค์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษในชุมชนบ้านลาด ตำบลพัฒนา อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ชาวบ้านมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ อยู่ในระดับมาก หลังการส่งเสริมชาวบ้าน มีคะแนนความรู้อยู่ในระดับดีมาก เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบกันจะเห็นได้ว่าหลังการส่งเสริม มีคะแนนความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัย ของ พชรพล ไตรทิพย์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษในครัวเรือนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผักปลอดภัยจากสารพิษ ผลการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริม ให้ความรู้ ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเพื่อการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม ชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยความรู้สูงกว่า ก่อนการส่งเสริม มีผลทำให้ชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น

2) ผลการศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ พบว่า หลังการส่งเสริมนิสิตมีค่าทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ มีทัศนคติสูงกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $p = .001$ ) แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีผลทำให้นิสิตมีทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพิ่มขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของ ศุภนิธย์ พลไพรินทร์ (2549 : 79) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง การประเมินค่า ความรู้สึกความคิดเห็น หรือความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันมีพฤติกรรมที่แสดงออกว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือรู้สึกเฉยๆ ต่อสิ่งต่างๆในสังคม อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ โดยตรง หรือทางอ้อมกับสิ่งนั้น ปกติบุคคลจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เห็นด้วย การส่งเสริมการใช้คู่มือการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ด้วยวิธีการบรรยาย การสาธิต โดยใช้สื่อในการส่งเสริมคือ คู่มือการส่งเสริม แผ่นพับ เป็นปัจจัยที่ทำให้ทัศนคติต่อการปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ของผู้เข้าร่วมการส่งเสริมเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระสุรัช สุรชโย (หงษ์ตระกูล) (2554 : เว็บไซต์) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของพระศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยมี 3 อันดับแรกที่เด่นชัด ได้แก่ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอน ในด้านที่นักเรียนมีทัศนคติที่ต่ำสุด คือ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพจิตร ไชยวงศ์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษในชุมชนบ้านลาด ตำบลพัฒนา อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านมีคะแนนทัศนคติก่อนการส่งเสริมอยู่ในระดับดี หลังการส่งเสริมชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในระดับดี จะเห็นได้ว่าหลังการส่งเสริมมีคะแนนสูงกว่าก่อนส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลทำให้ทัศนคติของชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น สอดคล้อง กับงานวิจัยของ พชรพล ไตรทิพย์ (2557 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ ในครัวเรือนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผักปลอดภัยจากสารพิษ ผลการศึกษา พบว่า ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังการส่งเสริมชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงกว่าก่อนส่งเสริม แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในครัวเรือน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บ้านกุดเป่ง ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีผลทำ ให้ทัศนคติของชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมและมีเนื้อหาสาระความรู้สอดแทรกเกี่ยวกับการปลูก

กล้วยน้ำว่าเพื่อการใช้สอยและการอนุรักษ์ เพื่อให้  
ผู้เข้าร่วมการส่งเสริมมีความเข้าใจมากขึ้น

2 ผู้เข้าร่วมการส่งเสริม ควรมีการศึกษา  
ค้นคว้าเนื้อหาสาระเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปลูกกล้วย  
น้ำว่า

#### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดกิจกรรมที่สร้างทักษะความรู้และ  
ทัศนคติแก่ผู้เข้าส่งเสริม เพื่อวัตถุประสงค์ประกอบต่างๆ  
ให้สอดคล้องต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมใน

ด้านทักษะความรู้และทัศนคติที่ดีได้มากยิ่งขึ้น  
เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการส่งเสริมมีความรู้ความเข้าใจดี  
ยิ่งขึ้น

2. ในการวิจัยควรมีเรื่องของการอนุรักษ์  
สิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆที่มีอยู่สอดแทรกเข้าไปด้วย  
เพื่อเป็นการบูรณาการ เพื่อเป็นการอนุรักษ์  
สิ่งแวดล้อมของตนเองและเป็นการปลูกจิตสำนึกใน  
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

#### เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี สันทประชากร. (2531). *หลักการและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : ภาควิชา หลักสูตรและการสอนวิชา  
ครุศาสตร์ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทร์เกษม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543) *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. (ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- ประโยชน์ของกล้วย [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.iurban.in.th/greenery/grow-vegetable-banana-trunk/> สืบค้นเมื่อ  
วันที่ 17 สิงหาคม 2557
- ปัญหาที่ทำให้การปลูกกล้วยน้ำว่ามีจำนวนลดน้อยลง. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.manager.co.th> สืบค้นเมื่อวันที่ 17  
กันยายน 2557
- พัชรพล ไตรทิพย์ (2557). *การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษในครัวเรือนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านกุดเป่ง ตำบลแก่ง  
เลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โครงการวิจัยสิ่งแวดล้อมศึกษา (วท.บ.) สิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อม  
และทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ไพจิตร ไชยงค์. (2556). *การปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษในชุมชนบ้านลาด ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัด  
มหาสารคาม. โครงการวิจัยสิ่งแวดล้อมศึกษา (วท.บ.) สิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศุภนิธย์ พลไพรินทร์ (2549). *เทคนิคการประมวลผล*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- สมภพ เพ็ชรเกลี้ยง. (2555). *การปลูกกล้วยแบบผสมผสานในพื้นที่เกษตรกรรม*. [ออนไลน์]. ได้จาก :  
<http://www.slideshare.net/PpPoPp/ss-13677119> สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2557
- สลักจิต คำใส (2545). *การพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร  
วิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้วยวิธีการสอนแบบอุปนัยในบทเรียนเรื่องการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา*.  
[ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.lampotech.ac.th/article/05.htm> เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2557

สุทธิกาญจน์ นิมาลา, จีรพรรณ เสาศิริ และคณะ. (2556). การส่งเสริมการปลูกคลุมดินโดยใช้พืชตระกูลถั่วเพื่อลดปัญหาดินเสื่อมสภาพสำหรับชุมชนบ้านหนองโพด ตำบลแว้งน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อัญรินทร์ คุ่มเคี่ยม (2556). การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ ข้อมูลสารสนเทศและกระบวนการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.vcharkarn.com/journal/8778> สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2557